

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Αρ. Φακ.: 11.2.11.1, 11.2.11.5, 11.2.11.6

11 Φεβρουαρίου 2016

Διευθυντές/Διευθύντριες
Δημοτικής Εκπαίδευσης,
Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης,
Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και
Ιδιωτικών Σχολείων

Θέμα: Πολιτική σε σχέση με τη διαχείριση αναφοράς περιστατικών σεξουαλικής κακοποίησης στα σχολεία

Αναφερόμαστε στο πιο πάνω θέμα και σας πληροφορούμε ότι η Κυπριακή Δημοκρατία με την ψήφιση του «Περί της Πρόληψης και Καταπολέμησης της Σεξουαλικής Κακοποίησης, Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης Παιδιών και της Παιδικής Πορνογραφίας Νόμου του 2014» (91(I)/2014), έχει επικυρώσει την Ευρωπαϊκή Οδηγία 2011/93/ΕΕ που έχει ως σκοπό τη λήψη μέτρων για την πρόληψη, καταστολή και καταπολέμηση των αδικημάτων της σεξουαλικής κακοποίησης και σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών (άτομο κάτω των 18 ετών), της παιδικής πορνογραφίας και της άγρας παιδιών για σεξουαλικούς σκοπούς, την προστασία και στήριξη των θυμάτων, τη δημιουργία μηχανισμών ελέγχου και εποπτείας θυμάτων και θυτών και την προώθηση της διεθνούς συνεργασίας για την εφαρμογή των πιο πάνω μέτρων.

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ) ανταποκρινόμενο στις δεσμεύσεις που εκπηγάζουν από την ψήφιση του Νόμου, με την παρούσα εγκύκλιο ενημερώνει τους/τις εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων για την υποχρέωσή τους απέναντι στη Νομοθεσία να αναγνωρίζουν περιστατικά και να προωθούν αναφορά στις Αρμόδιες Αρχές, εκεί όπου υπάρχει εύλογη υποψία ότι παιδί/παιδιά πιθανόν να υπόκειται/νται σε σεξουαλική κακοποίηση ή/και εκμετάλλευση.

2. Σας ενημερώνουμε, επίσης, ότι στο ΥΠΠ λειτουργεί η **Συντονιστική Επιτροπή Πρόληψης και Καταπολέμησης Σεξουαλικής Κακοποίησης και Εκμετάλλευσης Παιδιών**, η οποία συστάθηκε τον Φεβρουάριο του 2015 και βρίσκεται κάτω από την εποπτεία της Γενικής Διευθύντριας. Η Επιτροπή, η οποία είναι διατμηματική και σε αυτή συμμετέχουν εκπρόσωποι από όλες τις Διευθύνσεις και Υπηρεσίες του ΥΠΠ, συντονίζει όλες τις δράσεις του ΥΠΠ σε θέματα που σχετίζονται με την Προστασία των Παιδιών από τη Σεξουαλική Εκμετάλλευση, τη Σεξουαλική Κακοποίηση και την Παιδική Πορνογραφία. Οι δράσεις συνδέονται με τους όρους εντολής που εκπηγάζουν από τις υποχρεώσεις που έχει το ΥΠΠ, μέσα από τη σχετική Νομοθεσία.

Το ΥΠΠ συμμετέχει, επίσης, στην **Ad Hoc Υπουργική Επιτροπή για τη διαμόρφωση Εθνικής Στρατηγικής για την Προστασία των Παιδιών από τη Σεξουαλική Εκμετάλλευση, τη Σεξουαλική Κακοποίηση και την Παιδική Πορνογραφία**. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο έχει εκπονηθεί τριετές Σχέδιο Δράσης που αποτελεί ολοκληρωμένη Πρόταση και συνιστά τη συμβολή του ΥΠΠ στη διαμόρφωση της Εθνικής Πολιτικής. Επισημαίνεται ότι στο Σχέδιο Δράσης το θέμα της **πρόληψης** της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης των παιδιών τίθεται στο επίκεντρο της διαδικασίας, μέσα από την προώθηση της Σεξουαλικής Διαπαιδαγώγησης στα σχολεία, ενώ παράλληλα, καταβάλλεται συστηματική προσπάθεια **ευαισθητοποίησης** των εκπαιδευτικών στη διαχείριση περιστατικών σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών.

3. Έχοντας υπόψη όλα τα πιο πάνω, παρακαλούμε να κοινοποιήσετε το περιεχόμενο της παρούσας εγκυκλίου σε όλο το προσωπικό του σχολείου σας, το οποίο και να αποτελέσει θέμα ειδικής συνεδρίας προσωπικού. Η πλήρης αξιοποίηση της εγκυκλίου θα βοηθήσει στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των θεμάτων που σχετίζονται με την αναγνώριση και διαχείριση περιστατικών σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών και θα οδηγήσει στην προβολή και αναγνώριση της σωστής προσέγγισης και χειρισμού τους, από όλους τους εμπλεκόμενους, στην εκπαιδευτική διαδικασία. Σημειώνεται ότι με την ανάρτηση της παρούσας εγκυκλίου θα ακολουθήσει η έκδοση ειδικού Εγχειριδίου με διευρυμένες πληροφορίες για το θέμα καθώς και η διοργάνωση ενήμερωτικών/επιμορφωτικών συναντήσεων.

4. Η εγκύκλιος, η οποία διατυπώνει την πολιτική του ΥΠΠ στο θέμα της διαχείρισης περιστατικών σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης ανηλίκων, για τα οποία γίνεται αναφορά στο σχολείο ή εκδηλώνονται στο χώρο του σχολείου, περιλαμβάνει τα πιο κάτω κεφάλαια και παραρτήματα:

Κεφάλαια:

A: Ορισμός Σεξουαλικής Κακοποίησης Παιδιών

B: Σεξουαλικές πράξεις/δραστηριότητες μεταξύ ανηλίκων

Γ: Σεξουαλική Κακοποίηση Παιδιού και Διαδίκτυο

Δ: Διαχείριση περιστατικών από το σχολείο

E: Γενική πρόληψη στα πλαίσια της σχολικής μονάδας

Παραρτήματα:

A: Νομοθεσία Περί Σεξουαλικής Κακοποίησης και Εκμετάλλευσης Παιδιών και Παιδικής Πορνογραφίας

B: Έντυπο Αναφοράς Άσκησης Κακοποίησης σε Παιδί

Γ: Διευθύνσεις και Τηλέφωνα Τμημάτων Ανίχνευσης Εγκλημάτων (ΤΑΕ) και Τοπικών Γραφείων Ευημερίας

5. Το Έντυπο Αναφοράς Άσκησης Κακοποίησης σε Παιδί (Παράρτημα Β) θα συμπληρώνεται από το Σχολείο και θα αποστέλλεται για στατιστικούς σκοπούς στην Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας, στο φαξ 22800863 (φ/δι κ. Χριστίνας Ιωάννου, Εκπαιδευτικός Ψυχολόγος Α').

6. Για οποιοσδήποτε επιπρόσθετες πληροφορίες ή διευκρινίσεις, μπορείτε ανάλογα να επικοινωνείτε με τον κ. Πανίκο Λουκά, ΕΔΕ, στο τηλέφωνο 22800909 ή την κ. Χριστίνα Ιωάννου, Εκπαιδευτικός Ψυχολόγος Α', στο τηλέφωνο 22800741. Σημειώνεται ότι η παρούσα εγκύκλιος αντικαθιστά προηγούμενη εγκύκλιο, σχετική με το πιο πάνω θέμα (αρ.φακ.11.2.11.1, ημ.07/11/2014).

Ελπιδοφόρος Νεοκλέους
Διευθυντής Δημοτικής
Εκπαίδευσης

Δρ Κυπριανός Λούης
Διευθυντής Μέσης Γενικής
Εκπαίδευσης

Δρ Ηλίας Μαρκάτζης
Διευθυντής Μέσης
Τεχνικής Εκπαίδευσης

Κοιν.: - ΓΕΔΕ, ΓΕΜΕ, ΓΕΜΤΕ

- ΠΛΕ, Επαρχιακών Γραφείων Παιδείας
- ΠΟΕΔ, ΟΕΛΜΕΚ, ΟΛΤΕΚ
- κ. Αναστασία Παπαδοπούλου, Ειδική Σύμβουλος Διαμόρφωσης Εθνικής Στρατηγικής
- Παγκύπρια Συνομοσπονδία Ομοσπονδιών Συνδέσμων Γονέων Σχολείων Δημοτικής Εκπαίδευσης
- Παγκύπρια Συνομοσπονδία Ομοσπονδιών Συνδέσμων Γονέων Δημόσιων και Κοινοτικών Νηπιαγωγείων
- Παγκύπρια Συνομοσπονδία Ομοσπονδιών Συνδέσμων Γονέων Δημόσιων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης
- Παγκύπρια Συνομοσπονδία Ομοσπονδιών Συνδέσμων Γονέων Δημόσιων Σχολείων Τεχνικής Εκπαίδευσης
- Παγκύπρια Ομοσπονδία Συνδέσμων Γονέων Ιδιωτικών Σχολείων

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

**Πολιτική σε σχέση με τη διαχείριση αναφοράς περιστατικών σεξουαλικής
κακοποίησης στα σχολεία**

A. Ορισμός Σεξουαλικής Κακοποίησης Παιδιών

A.1. Νομοθεσία

Στη Νομοθεσία του 2014 (Παράρτημα Α), καθορίζεται ότι, με οποιαδήποτε πράξη η οποία μπορεί από τη φύση της να θεωρηθεί ως σεξουαλική έναντι ανηλίκου, διαπράττεται το ποινικό αδίκημα σεξουαλικής κακοποίησης ή εκμετάλλευσης ανηλίκων (άρθρα 6-10 και 15).

Ορισμός της σεξουαλικής πράξης:

«σεξουαλική πράξη» περιλαμβάνει οποιαδήποτε πράξη η οποία εύλογα θεωρείται-
(α) *ως εκ της φύσεώς της σεξουαλική, ανεξάρτητα από τον σκοπό του προσώπου που προβαίνει σε αυτή, ή*
(β) *δυνατό να είναι ως εκ της φύσεώς της σεξουαλική και οι περιστάσεις υπό τις οποίες διενεργείται την καθιστούν σεξουαλική»*

Τα κύρια σημεία της Νομοθεσίας, με τα οποία ορίζεται η σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση παιδιών, είναι τα ακόλουθα:

(Άρθρο 6)

- Όποιος προκαλεί ένα παιδί να γίνει μάρτυρας σεξουαλικών πράξεων ή απεικόνισης σεξουαλικών πράξεων, ακόμα και αν το παιδί δε συμμετέχει σε αυτές.
- Όποιος προκαλεί ένα παιδί να γίνει μάρτυρας σεξουαλικής κακοποίησης ή απεικόνισης σεξουαλικής κακοποίησης, ακόμα και αν το παιδί δε συμμετέχει σε αυτές.
- Όποιος συμμετέχει σε σεξουαλική πράξη με παιδί, όταν γίνεται κατάχρηση θέσης εμπιστοσύνης, εξουσίας ή επιρροής πάνω στο παιδί ή όταν γίνεται κατάχρηση της ευάλωτης θέσης του παιδιού λόγω διανοητικής ή σωματικής αναπηρίας ή κατάστασης εξάρτησης ή όταν γίνεται χρήση εξαναγκασμού, βίας ή απειλής.
- Όποιος εξαναγκάζει παιδί ή χρησιμοποιεί βία ή απειλές προς το παιδί προκειμένου να τελέσει σεξουαλική πράξη με τρίτο πρόσωπο.

(Άρθρο 7)

- Όποιος προκαλεί τη συμμετοχή ενός παιδιού σε πορνογραφικές παραστάσεις ή προωθεί ένα παιδί να συμμετέχει σε αυτές ή αποκομίζει κέρδη από τη συμμετοχή του παιδιού σε πορνογραφικές παραστάσεις με ή χωρίς τη χρήση της τεχνολογίας, της πληροφορικής και των επικοινωνιών.

(Άρθρο 8)

- Όποιος αποκτά πρόσβαση σε παιδική πορνογραφία μέσω της τεχνολογίας της πληροφορικής και των επικοινωνιών ή όποιος διανέμει, διαδίδει ή μεταδίδει υλικό παιδικής πορνογραφίας.

(Άρθρο 9)

- Όποιος προτείνει σε παιδί μέσω τεχνολογίας, πληροφορικής και των επικοινωνιών να το συναντήσει, με σκοπό την τέλεση σεξουαλικής πράξης μαζί του ή την παραγωγή πορνογραφικού υλικού.

(Άρθρο 10)

- Όποιος διοχετεύει υλικό που προβάλλει ευκαιρίες για τη διάπραξη οποιοδήποτε εγκλήματος όπως αναφέρεται στα άρθρα 6 και 9 της νομοθεσίας.

(Άρθρο 15)

Όποιος αποπειράται, συνδράμει, υποκινεί, συνεργεί για τη διάπραξη των αδικημάτων που προβλέπονται στον νόμο.

A.2. Επιβαρυντικοί παράγοντες

Όταν η σεξουαλική κακοποίηση ή εκμετάλλευση υφίσταται στις περιστάσεις όπου:

- Γίνεται κατάχρηση της θέσης εμπιστοσύνης, εξουσίας ή επιρροής πάνω στο παιδί από οποιοδήποτε άτομο που συμμετέχει σε σεξουαλική πράξη με παιδί.
- Γίνεται κατάχρηση της ευάλωτης θέσης ενός παιδιού, κυρίως λόγω διανοητικής ή σωματικής αναπηρίας ή άλλης κατάστασης εξάρτησης.
- Υπάρχει συμμετοχή παιδιού σε σεξουαλική πράξη με χρήση εξαναγκασμού, βίας ή απειλής.

A.3. Ηλικία συναίνεσης

Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι η ηλικία συναίνεσης, με βάση τη Νομοθεσία, ορίζεται ως η ηλικία των δεκαεπτά (17) ετών και οποιαδήποτε σεξουαλική πράξη ή δραστηριότητα κάτω της ηλικίας συναίνεσης, όπως έχουν αναφερθεί στα άρθρα της σχετικής Νομοθεσίας, θεωρείται ως ποινικό αδίκημα. (Οι εξαιρέσεις εξετάζονται στο Κεφάλαιο Β).

A.4. Παραδείγματα πράξεων σεξουαλικής κακοποίησης ή/και εκμετάλλευσης παιδιών

Είναι σημαντικό να αναφερθεί πως δεν είναι απαραίτητο να εμπλέκεται πράξη διείσδυσης, βίας, πόνος ή ακόμη και άγγιγμα, για να θεωρείται μια πράξη ως σεξουαλική κακοποίηση.

Η παιδική σεξουαλική κακοποίηση μπορεί να περιλαμβάνει σωματική και μη σωματική δραστηριότητα.

A.4.1. Μερικά παραδείγματα πράξεων με σωματική δραστηριότητα (αγγίγματα) περιλαμβάνουν:

- Άγγιγμα στα γεννητικά όργανα του παιδιού ή /και στα άλλα ιδιωτικά μέρη του σώματος
- Εξαναγκασμός ενός παιδιού να αγγίξει τα γεννητικά όργανα κάποιου άλλου
- Εξαναγκασμός ενός παιδιού να παίξει σεξουαλικά παιχνίδια ή να έχει σεξουαλική επαφή βάζοντας αντικείμενα ή μέρη του σώματος (όπως τα δάχτυλα, τη γλώσσα ή το πέος) μέσα στον κόλπο, στο στόμα ή στον πρωκτό του παιδιού για σεξουαλική ευχαρίστηση

A.4.2. Μερικά παραδείγματα πράξεων μη σωματικής δραστηριότητας (χωρίς αγγίγματα) περιλαμβάνουν:

- Προβολή πορνογραφικού υλικού σε ένα παιδί
- Σκόπιμη έκθεση των γεννητικών οργάνων ενός ενήλικα σε ένα παιδί
- Φωτογράφιση ενός παιδιού σε σεξουαλικές στάσεις
- Ενθάρρυνση ή εξαναγκασμός του παιδιού να παρακολουθεί ή να ακούει σεξουαλικές πράξεις
- Παρακολούθηση, με ανάρμοστο τρόπο, ενός παιδιού όταν γδύνεται ή όταν κάνει μπάνιο
- Υπάρχει επίσης το σοβαρό και αυξανόμενο πρόβλημα των ανθρώπων που φτιάχνουν και κατεβάζουν υλικό παιδικής πορνογραφίας στο διαδίκτυο με σεξουαλικές απεικονίσεις παιδιών (φωτογραφίες ή/και βίντεο). Όποιος παρακολουθεί εικόνες παιδικής κακοποίησης, θεωρείται ωσάν να συμμετέχει στην κακοποίηση του παιδιού.

B. Σεξουαλικές πράξεις/ Δραστηριότητες Ανηλίκων

B.1. Συναινετικές δραστηριότητες

Η Νομοθεσία καθορίζει ότι δε θεωρούνται ποινικό αδίκημα ορισμένες συναινετικές σεξουαλικές πράξεις **μεταξύ ανηλίκων ή μεταξύ παιδιού και ενήλικα** όπου η διαφορά μεταξύ των δύο δεν υπερβαίνει τα τρία χρόνια ή στα πλαίσια γάμου.

Αυτές οι πράξεις εξαιρούνται μόνο και εφόσον τα εμπλεκόμενα παιδιά **είναι άνω των 13 ετών**.

Σύμφωνα με τον Νόμο, κάποιες συναινετικές σεξουαλικές πράξεις **μεταξύ παιδιών άνω των 13 χρόνων και πριν την ηλικία συναίνεσης (17 χρόνων) δεν αποτελούν ποινικό αδίκημα**. Αυτές οι πράξεις αναφέρονται στα άρθρα 6, 7, 8, ,9 του Νόμου και είναι:

1. Μαρτυρία σεξουαλικών πράξεων ή απεικόνιση σεξουαλικών πράξεων
2. Συμμετοχή σε σεξουαλική πράξη με παιδί
3. Παρακολούθηση δια ζώσης ή με άλλα μέσα πορνογραφικής παράστασης ή παιδικής πορνογραφίας
4. Παραγωγή υλικού παιδικής πορνογραφίας
5. Κατοχή υλικού παιδικής πορνογραφίας
6. Πρόσκληση ή προσέγγιση παιδιού μέσω της τεχνολογίας, της πληροφορικής και των επικοινωνιών

Εννοείται ότι τα παιδιά έχουν παρόμοια ηλικία και παρόμοιο βαθμό ψυχολογικής και σωματικής ανάπτυξης ή ωριμότητας και **οι δραστηριότητες δεν περιλαμβάνουν οποιαδήποτε κακοποίηση ή βία ή εκμετάλλευση ή εξαναγκασμό**.

Παραδείγματα:

- Δε θεωρείται αδίκημα, εάν δύο **ανήλικοι άνω των 13 χρόνων** ανταλλάξουν μεταξύ τους γυμνές τους φωτογραφίες, αλλά είναι αδίκημα, εάν ένας από τους δύο ακολουθώντας δείξει αυτές τις φωτογραφίες σε άλλους. Αυτή η πράξη θα ισοδυναμούσε με διανομή παιδικής πορνογραφίας και δεν εξαιρείται.
- Η παροχή ανταλλάγματος για συμμετοχή σε σεξουαλική πράξη (όπως ένα δώρο) δεν εξαιρείται, εφόσον κάτι τέτοιο θα αποτελούσε το αδίκημα της παιδικής πορνείας, το οποίο δεν εξαιρείται.

Η Νομοθεσία, επίσης, επιτρέπει σχέσεις ενηλίκων με ανήλικους, εφόσον όμως ο ανήλικος είναι άνω των 13 ετών και δεν έχει πέραν των 3 ετών διαφορά ηλικίας με τον ενήλικα. Για παράδειγμα επιτρέπονται οι σεξουαλικές δραστηριότητες/σχέσεις **15χρονου με 18χρονο και 16χρονου με 19χρονο**, εφόσον πάντοτε δεν είναι αποτέλεσμα κακοποίησης, βίας, εκμετάλλευσης ή εξαναγκασμού.

Για όλα όσα προαναφέρθηκαν, θα πρέπει να επιδεικνύεται εκ μέρους του διδακτικού προσωπικού των σχολείων μηδενική ανοχή σε υποψίες ή σε περιστατικά σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών από οποιοδήποτε πρόσωπο, είτε ενήλικα είτε άλλον ανήλικο, ο οποίος χρειάζεται σε εξίσου σημαντικό βαθμό βοήθεια και στήριξη, έτσι ώστε να μειωθεί η πιθανότητα επανάληψης των μη αποδεκτών συμπεριφορών ή αδικημάτων σεξουαλικής φύσεως.

B.2. Επιβλαβής συμπεριφορά παιδιών κάτω των 14 ετών

Στην Κύπρο δεν υπάρχει ποινική ευθύνη για οποιοδήποτε άτομο, εάν αυτό είναι κάτω των 14 ετών. Ως εκ τούτου, συμπεριφορές που σε άλλη περίπτωση θα στοιχειοθετούσαν το αδίκημα της σεξουαλικής κακοποίησης, όταν παρουσιάζονται από παιδιά κάτω των 14 ετών, πρέπει να αντιμετωπίζονται διαφορετικά.

Χρησιμοποιείται ο όρος σεξουαλικά "επιβλαβής" συμπεριφορά σε περιπτώσεις παιδιών, ιδιαίτερα μικρότερων παιδιών, που μπορεί να συμμετάσχουν σε ακατάλληλες αλληλεπιδράσεις, χωρίς να κατανοούν τον βλαβερό αντίκτυπο που έχει στους άλλους. Τα παιδιά από την ηλικία των 4 ή 5 **μπορεί, εν αγνοία τους**, να συμμετάσχουν σε σεξουαλικά επιβλαβείς συμπεριφορές.

Συνήθως, αλλά όχι πάντα, το παιδί ή νεαρό άτομο που προκαλεί τη βλάβη είναι μεγαλύτερο σε ηλικία από το θύμα.

Συχνά, το παιδί που υπέστη κακό νιώθει άβολα ή είναι συγχυσμένο σχετικά με το τι συμβαίνει, αλλά μπορεί να αισθάνεται ότι αυτό συμμετείχε πρόθυμα ή κατηγορεί τον εαυτό του για την ύπαρξη αυτής της κατάστασης.

Πολλές φορές, το ένα ή και τα δύο παιδιά δεν καταλαβαίνουν ότι η συμπεριφορά είναι επιβλαβής.

Είναι σημαντικό όλοι οι εκπαιδευτικοί να γνωρίζουν τις πληροφορίες που απαιτούνται για την αναγνώριση δυνητικά επιβλαβών δραστηριοτήτων σε πρώιμο στάδιο και να ζητήσουν βοήθεια, ώστε να μπορούν να σταματήσουν τις συμπεριφορές αυτές. Κάθε ενήλικας που νοιάζεται για τα παιδιά έχει ευκαιρία, ως εκπαιδευτικός και ως πρότυπο, να δείξει στα παιδιά πώς να αλληλεπιδρούν χωρίς να βλάπτουν τους άλλους, είτε ενώ είναι ακόμη παιδιά ή αργότερα ως ενήλικες.

Γ. Σεξουαλική κακοποίηση παιδιού και Διαδίκτυο

Διαδικτυακή Άγρα Ανηλίκων (Grooming): Στα ελληνικά το grooming μεταφράζεται ως η προσφορά περιποίησης και φροντίδας και με αυτή την πρακτική/τεχνική προσελκύονται τα θύματα.

Στο grooming το κίνητρο είναι να βρεθεί ένας επιρρεπής ανήλικος ο οποίος θα ενδώσει στις προσπάθειες του groomer/παιδόφιλου, για να δημιουργηθεί μία στενή σχέση. Αυτό μπορεί να είναι μια μακροπρόθεσμη ή βραχυπρόθεσμη διαδικασία. Ο groomer/παιδόφιλος μπορεί να δοκιμάσει να προσελκύσει έναν μεγάλο αριθμό ανηλίκων. Απώτερος στόχος είναι η σεξουαλική κακοποίηση/εκμετάλλευση του θύματος και ακόμη και το παιδικό trafficking, παιδική σεξουαλική εκμετάλλευση (πορνεία), συμμετοχή σε διαδικτυακές σεξουαλικές δραστηριότητες και η παραγωγή παιδικού πορνογραφικού υλικού (τα οποία αργότερα πιθανόν να αποτελέσουν στοιχεία εκβιασμού).

Δ. Διαχείριση Περιστατικών από το σχολείο

Ο σκοπός της διαχείρισης αυτής είναι να εντοπιστούν πιθανά περιστατικά σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών και να προστατευτούν τα παιδιά, όπως προνοεί η Νομοθεσία. Περιλαμβάνει τις διαδικασίες και ενέργειες που χρειάζεται να γίνουν από τη σχολική μονάδα.

Δ.1. Όταν υπάρχουν υποψίες ή πληροφορίες προς τον/την εκπαιδευτικό για σεξουαλική κακοποίηση παιδιού

Η πηγή πληροφόρησης μπορεί να είναι:

- Το παιδί για τον εαυτό του
- Το παιδί για άλλο παιδί
- Οποιοδήποτε άλλο άτομο (π.χ., εκπαιδευτικός, άλλο μέλος της σχολικής μονάδας, γονιός, άλλο άτομο)
- Σοβαρές ενδείξεις από τη συμπεριφορά του παιδιού στο σχολείο

Δ.2. Βασικές διαδικασίες

Ο χειρισμός ενός περιστατικού σεξουαλικής κακοποίησης στο οποίο εμπλέκεται παιδί και για το οποίο γίνεται αναφορά στον χώρο του σχολείου περιλαμβάνει τις πιο κάτω βασικές διαδικασίες:

Δ.2.1. Η αρχική αντίδραση στην πληροφορία για πιθανή σεξουαλική κακοποίηση χρειάζεται να είναι υποστηρικτική και να βασίζεται στις πιο κάτω βασικές αρχές:

- Πιστεύουμε το παιδί. Δίνουμε ιδιαίτερη προσοχή στο παιδί.
- Προσεγγίζουμε τη συζήτηση με την απαραίτητη ευαισθησία και σεβασμό.
- Αντιδρούμε ήρεμα και με ψυχραιμία, αλλά με ενδιαφέρον σε αυτά που ακούμε, για να ενθαρρύνουμε το παιδί να συνεχίσει να μιλά.
- Αποενοχοποιούμε και καθησυχάζουμε το παιδί («Δεν ευθύνεσαι/φταις εσύ γι' αυτό που σου συνέβηκε»).
- Διαβεβαιώνουμε το παιδί ότι έπραξε σωστά που ανέφερε το γεγονός.
- Επιβεβαιώνουμε στο παιδί ότι είμαστε διαθέσιμοι για ό,τι χρειαστεί στη συνέχεια.
- Ενημερώνουμε το παιδί για ο,τιδήποτε θα κάνουμε στη συνέχεια και του δίνουμε όλες τις σχετικές πληροφορίες. Δίνουμε έμφαση ότι οι περαιτέρω ενέργειες έχουν σαν σκοπό την ασφάλεια και προστασία του.
- Καταγράφουμε τα κύρια γεγονότα με αναφορά σε πρόσωπα, ώρα και ημερομηνία, συμπεριφορές ατόμων και ο,τιδήποτε άλλο θα μπορούσε να βοηθήσει στην αναφορά του περιστατικού. Σημειώνουμε, επίσης, το όνομα οποιουδήποτε προσώπου που ανέφερε το παιδί ή που δυνατόν να ήταν παρόν και να είδε ή άκουσε κάτι. Επιπλέον, σημειώνουμε οποιεσδήποτε παρατηρήσεις σχετικά με τη φυσική κατάσταση του παιδιού (π.χ., εάν το παιδί ήταν χλωμό, έτρεμε, δε διατηρούσε βλεμματική επαφή). Οι σημειώσεις θα πρέπει να είναι ουσιαστικές και όσο το δυνατόν πιο ακριβείς, αλλά δε λαμβάνονται στην παρουσία του παιδιού.

Δ.2.2. Προώθηση της πληροφορίας για σεξουαλική κακοποίηση παιδιού

Οι διαδικασίες είναι ενδεικτικές για τον σωστό χειρισμό των περιστατικών.

Σημειώνεται ότι η αναφορά από εκπαιδευτικό σε διευθυντή/τρια του σχολείου δεν απαλλάσσει τον/την εκπαιδευτικό από τη δική του/της νομική ευθύνη να καταγγείλει ή να προωθήσει την καταγγελία στις αρμόδιες αρχές (άρθρο 30).

Η νομική υποχρέωση αναφοράς δεν ανήκει στο σχολείο αλλά στο **ΑΤΟΜΟ** στο οποίο επέρχεται η γνώση της σεξουαλικής κακοποίησης ή εκμετάλλευσης ανηλίκου. Το σχολείο, και συγκεκριμένα η Διεύθυνση, απλά διευκολύνει τη διαδικασία για τον/την εκπαιδευτικό.

- Το άτομο προς το οποίο δίνεται η πληροφορία αναφέρει το γεγονός στη Διεύθυνση του Σχολείου.
- Δίνει την καταγραφή των κύριων γεγονότων.
- Η Διεύθυνση του σχολείου ενημερώνει άμεσα τον/την εκπαιδευτικό/ή ψυχολόγο του σχολείου.

- Γίνεται κοινή διαχείριση των πληροφοριών με ευαισθησία και εμπιστευτικότητα (εμπλέκονται και άλλοι εκπαιδευτικοί, π.χ., υπεύθυνος εκπαιδευτικός παιδιού ή καθηγητής Σύμβουλος ή μέλος της Ομάδας Βία στην Οικογένεια).
- Το σχολείο, (ο/η διευθυντής/ντρια από κοινού με τον/την εκπαιδευτικό ή ένας/μια εκ των δύο) προβαίνει σε γραπτή και επώνυμη αναφορά, το συντομότερο (είτε άμεσα την ίδια μέρα είτε στις επόμενες 2-3 μέρες, ανάλογα με τη σοβαρότητα της περίπτωσης), στα Γραφεία ΤΑΕ - Τμήμα Ανίχνευσης Εγκλημάτων της κάθε πόλης (Παράρτημα Γ), για περαιτέρω χειρισμό των περιστατικών Σεξουαλικής Βίας. Επισημαίνεται πως η αναφορά **δεν αποστέλλεται με φαξ** για σκοπούς προστασίας προσωπικών δεδομένων. Επίσης, επισημαίνεται πως το άτομο που δέχεται την αναφορά έχει και την ποινική ευθύνη για προώθησή της, με ή χωρίς την εμπλοκή του/της διευθυντή/ντριας του σχολείου.
- Άμεση γραπτή αναφορά και στο τοπικό Γραφείο Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας (Παράρτημα Γ)
- Ενημέρωση οικογένειας
- Δε λαμβάνεται μαρτυρία από το παιδί από οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο.
- Δε διενεργείται διερεύνηση του περιστατικού.

Δ.4. Ενημέρωση οικογένειας θύματος για την προώθηση της γραπτής αναφοράς

Σε καμία από τις περιπτώσεις, όπως αναφέρονται πιο κάτω, δεν απαιτείται από το σχολείο να έχει τη συγκατάθεση είτε των γονιών του θύματος είτε των γονιών του/των δράστη/ών για προώθηση της γραπτής αναφοράς του περιστατικού. Η προστασία ανήλικων θυμάτων είναι πρώτιστο μέλημα όλων των πολιτών και επαγγελματιών που εργάζονται με ανήλικα άτομα.

Για αποφυγή σύγχυσης και λαθών, το σχολείο ή ο/η εκπαιδευτικός πρέπει να θεωρήσει υποχρέωσή του/της, πρώτα, να αναφέρει στις αρμόδιες αρχές το περιστατικό και, ακολούθως, να ενημερώσει τους οικείους του παιδιού. Αυτό θα βοηθήσει στην αποφυγή επηρεασμού μαρτυρίας και αφαιρεί τη δύσκολη θέση στην οποία μπορεί να βρεθεί το σχολείο ή ένας/μια εκπαιδευτικός με τους γονείς, εφόσον θα μπορεί να πει απλά ότι αυτό απαιτείται από τη Νομοθεσία και δεν υπάρχει διακριτική ευχέρεια.

Σε κάθε περίπτωση, το σχολείο ή ο/η εκπαιδευτικός θα πρέπει να αποφεύγει να δώσει περισσότερες από όσες πληροφορίες είναι αναγκαίες στους γονείς, καθότι υπάρχει κίνδυνος να επηρεαστεί πιθανή μαρτυρία.

Δ.4.1. Σε περίπτωση που οι δράστες είναι συγγενικά άτομα του ανήλικου θύματος (γονείς, αδέρφια), τότε το σχολείο θα προωθήσει τη γραπτή αναφορά για περαιτέρω χειρισμό των πληροφοριών, με ή χωρίς τη συγκατάθεση των ενηλίκων που εμπλέκονται, και θα κρίνει ανάλογα με την περίπτωση, εάν θα πρέπει και ποια χρονική στιγμή να γνωστοποιήσει την προώθηση της γραπτής αναφοράς στα άτομα που εμπλέκονται ως θύτες και, ταυτόχρονα, συγγενείς πρώτου βαθμού του μαθητή. Οι γονείς του παιδιού-θύματος θα ενημερώνονται για την αναφορά του περιστατικού από το αρμόδιο Γραφείο Αστυνομίας που θα αναλάβει τον χειρισμό της περίπτωσης .

Δ.4.2. Σε περίπτωση που οι δράστες είναι συγγενικά άτομα του ανήλικου θύματος (θείοι, παππούδες, εξαδέλφια ή του στενού κύκλου του παιδιού π.χ., φίλοι της οικογένειας κ.λπ.), τότε το σχολείο θα προωθήσει τη γραπτή αναφορά στις αρμόδιες αρχές για περαιτέρω χειρισμό των πληροφοριών, με ή χωρίς τη συγκατάθεση των γονιών του θύματος, και, ακολούθως, θα ενημερώνει άμεσα τους γονείς του θύματος για τις πληροφορίες που κατέχει και για την αναφορά λόγω νομικής του υποχρέωσης.

Δ.4.3. Σε περίπτωση που οι δράστες δεν είναι συγγενικά άτομα του ανήλικου θύματος τότε το σχολείο θα προωθήσει τη γραπτή αναφορά για περαιτέρω χειρισμό των πληροφοριών, με ή χωρίς τη συγκατάθεση των γονιών του θύματος, και, ακολούθως, θα ενημερώνει άμεσα τους γονείς του θύματος για την αναφορά στις αρμόδιες αρχές λόγω νομικής του υποχρέωσης για περαιτέρω χειρισμό της περίπτωσης. Δεν αποτελεί

εξαίρεση των πιο πάνω διαδικασιών η περίπτωση κατά την οποία **εμπλέκεται εκπαιδευτικός** στο ίδιο σχολείο με το θύμα.

Δ.4.4. Σε περίπτωση που οι δράστες είναι ανήλικα άτομα, μη συγγενείς του θύματος και μαθητές του ίδιου σχολείου, τότε η γραπτή αναφορά θα προωθείται από το σχολείο στις αρμόδιες αρχές και, ακολούθως, θα ενημερώνονται για την προώθηση της αναφοράς οι γονείς, τόσο του θύματος όσο και των δραστών.

Δ.4.5. Σε περίπτωση που εμπλέκονται μαθητές/τριες άλλων σχολείων, θα πρέπει η Διεύθυνση του σχολείου του θύματος να προωθήσει τη γραπτή αναφορά στις αρμόδιες αρχές και, παράλληλα, να ενημερώσει άμεσα τη διεύθυνση των σχολείων των δραστών για περαιτέρω ενέργειες και ανάληψη ευθυνών όσον αφορά στους ανήλικους δράστες-μαθητές/τριες τους.

Δ.5. Διαδικασία χειρισμού περιστατικού επιβλαβούς σεξουαλικής συμπεριφοράς μεταξύ παιδιών από 13 μέχρι 17 ετών

Σε περιπτώσεις όπου ένας/μία εκπαιδευτικός έχει αμφιβολίες ως προς το κατά πόσον μια σχέση μεταξύ ανηλίκων, από 13 μέχρι 17 χρόνων, ξεφεύγει των εξαιρέσεων της Νομοθεσίας, τότε θα πρέπει να ζητήσει τη βοήθεια και την εμπλοκή του/της εκπαιδευτικού/κής ψυχολόγου. Θα καθορίσουν μαζί με το σχολείο, εάν οι σεξουαλικές δραστηριότητες μεταξύ των ανηλίκων είχαν συναινετικό χαρακτήρα.

Ιδιαίτερη σημασία και προσεκτικός χειρισμός πρέπει να δοθεί στις περιπτώσεις όπου τα εμπλεκόμενα άτομα (είτε σαν θύματα είτε σαν δράστες) παρουσιάζουν **κάποια αναπηρία**.

Δ.6. Διαδικασία χειρισμού περιστατικού επιβλαβούς σεξουαλικής συμπεριφοράς μεταξύ παιδιών κάτω των 14 ετών

- Στα παιδιά των ηλικιών αυτών χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή στη διαχείριση των περιστατικών. Ακόμη και όταν διαπιστωθεί ότι υπάρχει ενδεχόμενη κακοποίηση ενός παιδιού από άλλο, λόγω της μικρής ηλικίας τους, τα παιδιά δε συνειδητοποιούν ότι οι πράξεις τους προκαλούν ζημιά ή τραύμα στο άλλο παιδί.
- Στα περιστατικά παιδιών μέχρι 5 ή 6 ετών, θα πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη σημασία με ειδικούς χειρισμούς και με την απαραίτητη εμπλοκή άλλων ειδικών από την αρχή της εμφάνισης των οποιωνδήποτε μη αποδεκτών συμπεριφορών.
- Προώθηση της πληροφορίας από τον/την εκπαιδευτικό ο/η οποίος/α αντιλαμβάνεται την επιβλαβή σεξουαλική συμπεριφορά/κατάσταση προς τη Διεύθυνση του σχολείου
- Ενημέρωση του/της εκπαιδευτικού ψυχολόγου του σχολείου
- Προώθηση άμεσης γραπτής αναφοράς στο τοπικό Γραφείο Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας
- Ο/Η εκπαιδευτικός δεν προχωρεί σε συνέντευξη - μαρτυρία με τα παιδιά που εμπλέκονται στην επιβλαβή σεξουαλική κατάσταση.
- Η ενημέρωση των γονέων, όσων παιδιών εμπλέκονται (τόσο του θύματος όσο και του θύτη), θα ήταν καλύτερα να γίνεται και όπου είναι δυνατόν, αφότου ενημερωθούν οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και ο/η εκπαιδευτικός ψυχολόγος του σχολείου.
- Η ενημέρωση των γονέων των εμπλεκόμενων παιδιών γίνεται, όπου είναι δυνατόν, χωριστά και στην παρουσία του/της εκπαιδευτικού/ής ψυχολόγου ή του/της λειτουργού των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας.

Ένα από τα δυσκολότερα πράγματα για τους γονείς είναι να ανακαλύψουν ότι το παιδί τους μπορεί να έχει κακοποιήσει σεξουαλικά κάποιο άλλο παιδί. Σε αυτή την περίπτωση, η άρνηση, ο θυμός και το σοκ είναι φυσιολογικές αντιδράσεις. Ο/Η εκπαιδευτικός δεν πρέπει να αντιδράσει εριστικά προς τους γονείς, αλλά να προσπαθήσει να τους εξηγήσει ότι είναι αναγκαία η άμεση ανταπόκριση, γρήγορα και με ευαισθησία, για την ευημερία τόσο του παιδιού όσο και ολόκληρης της οικογένειας.

Όσο πιο νωρίς πάρουν βοήθεια τα παιδιά, τόσο περισσότερες είναι οι πιθανότητες να εμποδιστούν να προχωρήσουν σε μη επιτρεπτές συμπεριφορές. Επειδή μια γρήγορη και άμεση ανταπόκριση μπορεί να βοηθήσει στη μείωση των επιβλαβών συνεπειών για όλη την οικογένεια, είναι σημαντικό να πειστούν οι γονείς όπως λάβουν επαγγελματικές συμβουλές, με παραπομπή στις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας.

Ε. Γενική πρόληψη στα πλαίσια της σχολικής μονάδας

Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι, στα πλαίσια της γενικής πρόληψης για το θέμα της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών, η Νομοθεσία καθορίζει ότι το προσωπικό των σχολικών μονάδων θα είναι κάτοχοι Πιστοποιητικού από το νέο Ειδικό Αρχείο Καταδικασθέντων για σεξουαλικά αδικήματα έναντι παιδιών. Διευκρινίζεται πως **το εν λόγω Πιστοποιητικό δεν ταυτίζεται με το Λευκό Ποινικό Μητρώο**, αλλά αποτελεί ξεχωριστό έγγραφο, το οποίο αφορά στη Νομοθεσία της Σεξουαλικής Κακοποίησης και Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης Παιδιών και Παιδικής Πορνογραφίας (άρθρο 22.-6).

Στις οποιοσδήποτε ανακοινώσεις πρόσληψης ή επαγγελματικής εργοδότησης προσώπων ή αγοράς υπηρεσιών:

- για διευκόλυνση της λειτουργίας της σχολικής μονάδας που συνεπάγονται τακτικές επαφές με παιδιά (π.χ., εκπαιδευτικοί στο πρόγραμμα Σύγχρονης Μαθητείας, στο Ολοήμερο σχολείο, στα ΚΙΕ, στα Επιμορφωτικά, Οδηγοί Λεωφορείων, Συνοδοί, Σχολικοί Βοηθοί της ΟΑΠ, Κηπουροί, Άτομα Κυλικείου, κ.ά.) ή
- για δραστηριότητες εθελοντικού χαρακτήρα

Θα πρέπει να προβλέπεται ότι όσοι θα προσληφθούν θα είναι κάτοχοι του εν λόγω Πιστοποιητικού.